

УДК 342.9

ТРОНЬКО О.В.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БУДІВНИЦТВА В УКРАЇНІ

У статті визначено, що адміністративно-правове регулювання слід розуміти як ключовий інструмент здійснення режиму законності у сфері будівництва. Викладено основний підхід до розгляду суб'єктів та об'єкта адміністративно-правових відносин у сфері будівництва та визначено сутність адміністративної відповідальності в діяльності Держархбудінспекції.

Ключові слова: будівництво, регулювання, Держархбудінспекція.

В статье определено, что административно-правовое регулирование следует понимать как ключевой инструмент осуществления режима законности в сфере строительства. Изложен основной подход к рассмотрению субъектов и объекта административно-правовых отношений в сфере строительства и определена суть административной ответственности в деятельности Госархстройинспекции.

Ключевые слова: строительство, регулирование, Госархстройинспекция.

The article detected that administrative and legal regulation should be understood as a key tool for the implementation of the rule of law in the construction sector. The article expounds the main approach to the consideration of subjects and the object of administrative and legal relations in the construction sector, and the definition of the essence of administrative responsibility in the activity of the State Construction Inspection.

Key words: construction, regulation, State Construction Inspection.

Постановка проблеми. Архітектурно-будівельна діяльність, як важлива галузь господарства нашої держави, має бути забезпечена усіма необхідними умовами для належного функціонування та розвитку. Оскільки злагоджена діяльність саме цієї галузі значним чином впливає на якість суспільного життя країни, то важливим є використання обумовлених необхідністю організаційних заходів та правових форм і методів, які ставлять за мету упорядкування та спрямування суспільних відносин у потрібне русло.

Роль адміністративної відповідальності як ключового інструмента підтримки режиму законності, є особливо важливою оскільки росте кількість випадків правопорушень у галузі архітектурно-будівельної діяльності. Такий розвиток подій обумовлений і тим, що існуюча адміністративна відповідальність за скоєння порушень в межах цієї сфери не досягає рівня для дієвості та ефективності, а отже не може виступити гарантією законності і правопорядку, захищеності прав і законних інтересів суб'єктів. Тому росте значення вдосконалення адміністративної відповідальності в галузі архітектурно-будівельної діяльності в реалії існуючих потреб сьогодення.

Метою дослідження є розкриття основоположних понять адміністративного регулювання у сфері архітектурно-будівельної діяльності.

Огляд останніх досліджень. Проблеми адміністративно-правового регулювання архітектурно-будівельної діяльності торкаються праці багатьох учених-адміністративістів: В.Б. Авер'янова, О.П. Альохіна, В.О. Басс, О.М. Бандурки, Д.М. Бахраха, Ю.П. Битяка, В.М. Гарашука, В.В. Галуцька, Ю.В. Гаруста, С.Ф. Денисюка, Л.В. Ковалюк, В.В. Ковальської, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, О.П. Коренева, О.В. Кузьменко, К.Б. Левченко, В.Я. Малиновського, Д. М. Овсянка, О.І. Остапенка, А.М. Подоляки, О.Ю. Синявської, І.І. Троханенко, О.М. Шевчука, В.К. Шкарупи, К.В. Шкарупи та інших. Проте аналізованої нами проблематики вони торкались лише опосередковано, досліджуючи інші більш загальні, спеціальні чи суміжні чинники.

Виклад основних положень. «Садок вишневий коло хати, хрущі над вишнями гудуть...» – це слова Тараса Григоровича Шевченка, що зображають красу української ідилії життя. Немож-

© ТРОНЬКО О.В. – кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник (Науково-дослідний інститут публічного права)

лива вона без того омріяного житла, домівки для сім'ї. Тому такою важливою для кожного українця є його власність на житло, яка сприймається як цінність, що пройшла випробування часом. З плином часу змінюється життя, але викарбувані цінності залишаються непорушними. Розрізняють сільське будівництво, де майже повністю переважає будівництво приватних будинків, та міське будівництво, що стало масштабним та розвивається швидкими темпами. Тим швидшого регулювання відносин потребують сфери діяльності Держархбудінспекції України.

Архітектурних конфліктів практично немає в селах, де з одержанням землі стає реальною рівність у праві будувати. Інакше – у сучасному місті. Більшість городян не є забудовниками, хоча й користуються плодами діяльності забудовників.

Для розуміння правової системи архітектури надто важливо розібратися з розмаїттям суб'єктів архітектурного процесу, які вибудовуються у досить складну систему:

1. Забудовник, що замислює об'єкт, здобуває право землекористування, здійснює його проектування та будівництво. Забудовник уособлюється у постатях архітектора і будівельника, які реалізують в кресленнях та в споруді задум забудовника. Досить розповсюдженою є практика створення забудовником власних архітектурних та будівельних підрозділів як частин проекту.

2. Користувач об'єкту архітектури. Відрізняються такі користувачі як власник, що придбав чи виступив інвестором об'єкту, орендар та відвідувач комерційної нерухомості. Зміст збудованому об'єкту надає саме існування користувача. Під комерційним успіхом об'єкту архітектури розуміють успіх у користувача.

3. Оточення об'єкту архітектури, під яким можна розуміти сусідство. До цієї категорії входять всі об'єкти, розташовані поруч, яким тою чи іншою мірою може заважати будівництво, від порушення норм до створення санітарної та екологічної небезпеки.

4. Кожен городянин, оскільки має своє уявлення щодо вигляду міста, формує своє ставлення до впливу об'єкту на інфраструктуру та рекреаційні зони, зміни комунального навантаження на окремій міській території у зв'язку з будівництвом.

5. Власник інженерних мереж та інших об'єктів інженерної, транспортної, соціальної інфраструктури, що впливають на експлуатацію об'єкту.

6. Держава, як регулятор архітектурного процесу, гарант виконання законів та норм, орган, який виконує дозвіл на будівництво та контроль за дотриманням вимог.

Право покликане регулювати відносини між усіма суб'єктами архітектурно-будівельного процесу. У силу їхньої численності й розмаїття, певного конфлікту інтересів із приводу будівництва будь-якого об'єкта архітектурно-будівельне право неминує є складною системою, в якій переплетено норми різних сфер права [1].

Споглядаючи тему адміністративно-правового регулювання будівництва в Україні з курсу врегулювання відносин між усіма суб'єктами процесу виникає першочергова необхідність дослідження суспільних відносин, які виникають у сфері адміністративно-примусових заходів Держархбудінспекції України.

Важливим є розуміння об'єкта адміністративного правопорушення в архітектурній діяльності як суспільних відносин, які полягають у реалізації законних та конституційних прав громадян на створення об'єктів архітектури, що містять :

- творчий процес пошуку архітектурного рішення та його втілення;
- координацію дій учасників щодо розроблення всіх складових частин проектів з планування, забудови і благоустрою територій, будівництва (нового будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту) будівель і споруд;
- здійснення архітектурно-будівельного контролю і авторського нагляду за їх будівництвом;
- здійснення науково-дослідної та викладацької роботи у сфері архітектурного будівництва [2].

Згідно зі ст. 96-1 Кодексу України «Про адміністративні правопорушення» об'єктами адміністративного правопорушення, з приводу яких виникають архітектурно-будівельні правопорушення, є:

- проектна документація, що необхідна для виконання будівельних робіт на об'єкті;
- строки, що вказані для надання замовникові висновків; реєстрації декларації, видачі дозволу тощо;
- авторський та технічний нагляд;
- виконавча документація;
- державні норми, стандарти, технічні умови, проектні рішення;

– вимоги державних норм; стандарти та технічні умови.

Стаття 188-42 Кодексу України «Про адміністративні правопорушення» об'єктами архітектурно-будівельних відносин визначає:

– законні вимоги (приписи) посадових осіб органів державного архітектурно-будівельного контролю;

– законні вимоги (приписи) головних інспекторів будівельного нагляду в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві і Севастополі.

Визначення об'єкта правопорушення у сфері архітектурно-будівельної діяльності згідно з аналізом вищевказаного матеріалу з опорою на нормативно-правові акти подається як суспільні відносини в сфері архітектурно-будівельної діяльності, що охороняються чинним законодавством і регулюються архітектурно-будівельними нормами, а також яким може завдаватися шкода або існує реальна загроза її заподіяння і за настання якої передбачена адміністративна відповідальність, визначена у Кодексі України про адміністративні правопорушення та інших законодавчих актах.

Для адміністративно-правової відповідальності характерною є множинність правових норм, що регулюють різні її аспекти. Адміністративна відповідальність має загальний характер, тому що правила, за порушення яких накладається адміністративне стягнення, є обов'язковими для всіх громадян, підприємств, установ організацій. Тому охоронні адміністративно-деліктні правовідносини виникають у зв'язку зі скоєнням адміністративного-правопорушення (проступку). У зв'язку з цим їх зміст полягає у реалізації адміністративної відповідальності через адміністративні стягнення, яке накладається на правопорушника у разі вчинення адміністративного правопорушення (проступку) [4].

Аналіз чинного законодавства про адміністративну відповідальність юридичних осіб дає можливість до адміністративних стягнень за правопорушення в галузі будівництва віднести: попередження, штраф, пеню, конфіскацію предметів, що безпосередньо пов'язані зі скоєнням правопорушення і перебувають у власності правопорушника, вилучення незаконно отриманої виручки, анулювання дозволу чи ліцензії, зупинення певного виду діяльності, зупинення всієї діяльності юридичної особи на певний строк, припинення юридичної особи (примусовий поділ (реорганізація) або ліквідація) [3].

Список використаних джерел:

1. Беломесяцев А.Б. Правові основи архітектури. Інститут проблем сучасного мистецтва Академії мистецтв України / А.Б. Беломесяцев. – К. : Музична Україна. 2006. – 544 с.
2. Про архітектурну діяльність : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 31. – Ст. 246.
3. Семенко Б.М. Адміністративна відповідальність за правопорушення у галузі будівництва : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / Б.М. Семенко ; Запоріж. нац. ун-т. – Запоріжжя, 2011. – 16 с.
4. Бородин І. Адміністративно-деліктне право та адміністративно-деліктне процесуальне право як самостійні галузі права / І. Бородин // Юридична Україна. – 2006. – № 7. – С. 11–15.